

Školní sociální pedagog

Současná škola zastává převážně funkci vzdělávací a funkce výchovná zůstává v pozadí. Učitelé jsou zejména v roli odborníků na předměty, které vyučují, a obvykle se od nich neočekává, že budou pro žáky partnery a mentory. Přitom potřeba výchovné funkce roste a bude dále narůstat, jak se budou prohlubovat sociální a ekonomické rozdíly ve společnosti.

Zvyšují se počty dětí cizinců, dětí s postižením a dětí se sociálním znevýhodněním vzdělávajících se ve školách hlavního proudu. Zároveň slábne i výchovná role rodiny, děti se ocitají v hodnotovém vakuu. Na školách chybí role odborného pracovníka, který by se těmito tématům věnoval. Oborem, který se zabývá výchovným a socializačním aspektem ve vzdělávání, a slučuje za tím účelem poznatky a dovednosti z oblasti pedagogiky, speciální pedagogiky, psychologie a dalších oborů, je sociální pedagogika.

Sociální pedagog se zaměřuje na sociální a výchovné aspekty vzdělávání a pracuje s jednotlivci, skupinami a pedagogickými pracovníky.

Učitelé se častěji než dříve setkávají s problémy, které nemají možnost s ohledem na své kompetence řešit bez podpory dalších odborných pracovníků školy, a zvyšuje se tak riziko, že se bude zhoršovat klima ve třídách a škola již nebude moci poskytovat kvalitní vzdělávání. Sociální pedagogové na školách by tedy měli pomáhat dětem i dospělým různými prostředky kompenzovat nedostatky a nerovnosti, které vznikají bez přímého vlivu jednotlivců, a nalézat cesty k lepší komunikaci mezi jednotlivými aktéry v prostředí školy.

Ze zkušeností sociálních pedagogů vyplývá, že stěžejní role sociálního pedagoga na jednotlivých školách je spatřována zejména v oblasti komunikační. Sociální pedagog je prostředníkem mezi jednotlivými aktéry výchovně-vzdělávacího procesu se zaměřením na nastavení spolupráce mezi těmito aktéry založené na otevřené komunikaci.

Činnosti sociálního pedagoga na školách jsou různorodé a zasahují i do činností dalších odborných pracovníků školního poradenského pracoviště.

Funkce sociálního pedagoga je na základních školách poměrně nová, setkáváme se s ní ale stále častěji, a protože dosavadní výzkumy na toto téma ukazují, že sociální pedagogové

se na současných školách osvědčují a mají zde velmi široké pole působnosti, lze očekávat, že v budoucnu se s nimi budeme setkávat ještě častěji.

„Sociálně pedagogická činnost je definována jako vzdělávací, osvětová, sociálně-výchovná, preventivní, podpůrná, reedukační, poradenská, diagnostická, koordinační, organizační a expertní činnost, která je realizována v rámci školy. Jejím cílem je komplexní vytváření příznivých podmínek pro sociálně výchovné působení školy, školských zařízení a zařízení služeb, podpora procesů socializace a resocializace dětí a dospívajících z ohrožujícího, zanedbávajícího, nepodnětného a jinak znevýhodňujícího prostředí a terciární socializace a resocializace dospělých.“

Sociální pedagog metodicky podporuje práci pedagogických pracovníků zejména u dětí, které jsou ohroženy sociálním vyloučením či u dětí, které již sociálně vyloučené jsou. Za sociálně vyloučeného žáka můžeme považovat takového, který nemá stejné příležitosti k dosažení vzdělání jako většinová populace, a to z důvodu nepříznivých podmínek své rodiny či prostředí, ve kterém žije.

Ze zákona 561/2004 Sb. vyplývá, že jde o žáka, který:

1. pochází z rodiny s nízkým sociokulturním postavením (nepodnětné prostředí, špatná domácí příprava, rodiče nekomunikují se školou, absence pracovních pomůcek, špatná finanční situace, neúčast na zpoplatněných školních akcích apod.) nebo z prostředí, které je ohroženo sociálně patologickými jevy (např. neomluvené absence, opakované absence, výrazné prospěchové potíže, snížená známka z chování, dohled sociálních pracovníků nebo kurátorů OSPOD, trestní stíhání apod.),

2. má nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovu,

3. je v postavení azyllanta či účastníka řízení o azylu na území ČR.